

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Ζητήματα σχεδιασμού στην ποιοτική έρευνα - Παραγωγή και ανάλυση ποιοτικών δεδομένων.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΣ: Γιώργος Τσιώλης,
Επικουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης.

ΣΤΟΧΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Το μάθημα έχει στόχο να εισάγει τους καταρτιζόμενους/ες σε κομβικά ζητήματα της ποιοτικής έρευνας, όπως ο σχεδιασμός, η παραγωγή και ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων καθώς οι μορφές που δύνανται να λάβουν τα ερευνητικά αποτελέσματα μιας ποιοτικής έρευνας. Στο μάθημα, αφού αναδειχθούν οι θεωρητικές και επιστημολογικές προπαραδοχές της ποιοτικής προσέγγισης, θα συζητηθούν ζητήματα που αφορούν τον σχεδιασμό της ποιοτικής έρευνας και τον ρόλο του θεωρητικού προϋποθέτου στην ερευνητική πράξη. Σε ό,τι αφορά την παραγωγή ποιοτικών δεδομένων, ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην ερευνητική συνέντευξη (διαφορετικά είδη της συνέντευξης, τρόποι και πρακτικές διενέργειας ποιοτικών συνεντεύξεων, δυσκολίες). Έναν από τους κεντρικούς σκοπούς του μαθήματος αποτελεί η εξοικείωση των καταρτιζόμενων με τις αρχές και τις μεθόδους επεξεργασίας και ανάλυσης των ποιοτικών δεδομένων. Θα συζητηθούν, επίσης, ζητήματα που σχετίζονται με τον ποιοτικό έλεγχο (εγκυρότητα & αξιοπιστία) της ερευνητικής διαδικασίας, τη δυνατότητα γενίκευσης των ερευνητικών ευρημάτων καθώς και τις μορφές που δύνανται να λάβουν τα αποτελέσματα της ποιοτικής έρευνας.

▪ **ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:**

Το μάθημα θα βοηθήσει: (α) καταρτιζόμενους/ες που βρίσκονται στα αρχικά στάδια της έρευνάς τους και έχουν ανάγκη από ειδικές κατευθύνσεις όσον αφορά τον ερευνητικό σχεδιασμό και συναφή ζητήματα (π.χ. στρατηγικές πρόσβασης στο πεδίο, στρατηγικές επιλογής των εξεταζόμενων περιπτώσεων, ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας). (β) καταρτιζόμενους/ες που έχουν επιλέξει ως μέθοδο παραγωγής δεδομένων κάποια εκδοχή της ποιοτικής συνέντευξης και ενδιαφέρονται να γνωρίσουν τους τρόπους διενέργειας ποιοτικών συνεντεύξεων και υπέρβασης των δυσκολιών που αυτή συνιστά. (γ) καταρτιζόμενους/ες που έχουν να διαχειριστούν όγκο ποιοτικών δεδομένων και ενδιαφέρονται να προβληματιστούν πάνω στις αρχές που διέπουν αυτή τη διαδικασία αλλά και να μάθουν ενδεδειγμένες μεθόδους ποιοτικής ανάλυσης.

▪ **ΣΕ ΠΟΙΟΥΣ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ:**

Το μάθημα απευθύνεται σε νέους κοινωνικούς ερευνητές/τριες, υποψήφιους διδάκτορες και μεταπτυχιακούς φοιτητές/τριες ως και σε όλους εκείνους που επιθυμούν να εξοικειωθούν με κεντρικά ζητήματα της ποιοτικής έρευνας (σχεδιασμός, παραγωγή και ανάλυση ποιοτικών δεδομένων). Βλ. και προηγούμενη ενότητα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1: ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: Το επιστημολογικό υπόβαθρο και τα χαρακτηριστικά της ποιοτικής έρευνας

Θέματα συζήτησης:

- Τι είναι «ποιοτική» έρευνα
- Το επιστημολογικό υπόβαθρο της ποιοτικής έρευνας
- Τα χαρακτηριστικά της ποιοτικής έρευνας
- Ενδεικτικά ερευνητικά πεδία και τύποι ερευνητικών ερωτημάτων στην ποιοτική έρευνα
- Συνοπτική παρουσίαση τριών κλασσικών (ποιοτικών) ερευνών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: Σχεδιασμός της ερευνητικής διαδικασίας στην ποιοτική έρευνα

Θέματα συζήτησης:

- Τι περιλαμβάνει ο σχεδιασμός της ερευνητικής διαδικασίας στην ποιοτική έρευνα.
- Η διαμόρφωση των ερευνητικών ερωτημάτων (στάδια).
- Δύο εκδοχές στη σχέση μεταξύ θεωρίας και έρευνας: επαλήθευση vs ανακάλυψη.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2: ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΟΙΟΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ: Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: Η συνέντευξη ως μέθοδος παραγωγής δεδομένων στην ποιοτική έρευνα

Θέματα συζήτησης:

- Παραγωγή ποιοτικών δεδομένων: Η συνέντευξη
- Τα είδη της συνέντευξης
- Η διαδικασία διενέργειας της συνέντευξης (πρακτικές συμβουλές):
- Κριτήρια ελέγχου και αξιολόγησης των συνεντεύξεων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ: Στρατηγικές επιλογής περιπτώσεων στην ποιοτική έρευνα

Θέματα συζήτησης:

- Δειγματοληψία (ορισμοί)
- Δείγματα πιθανοτήτων και δείγματα που δεν είναι πιθανοτήτων
- Οι διαφορές ως προς τη δειγματοληψία στην ποιοτική και την ποσοτική έρευνα
- Εναλλακτικές δυνατότητες δειγματοληψίας στην ποιοτική έρευνα
- Θεωρητική δειγματοληψία (theoretical sampling).

ΕΝΟΤΗΤΑ 3: Η ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ: ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε: Βιογραφικές αφηγήσεις: χαρακτηριστικά και διαδικασία παραγωγής τους.

Θέματα συζήτησης:

- Η βιογραφική αφηγηματική προσέγγιση
- Τα χαρακτηριστικά των βιογραφικών αφηγήσεων
- Προνομιακά πεδία έρευνας της βιογραφικής αφηγηματικής προσέγγισης
- Η παραγωγή βιογραφικών αφηγηματικών κειμένων: Η βιογραφική αφηγηματική συνέντευξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ: Ζητήματα ανάλυσης βιογραφικών αφηγηματικών κειμένων

Θέματα συζήτησης:

- Βασικές αρχές ανάλυσης βιογραφικών κειμένων
- Τα στάδια ανάλυσης βιογραφικών αφηγηματικών κειμένων

ΕΝΟΤΗΤΑ 4: Η ΜΟΡΦΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ: Τύποι εξήγησης και κριτήρια ποιότητας της ερευνητικής διαδικασίας στην ποιοτική έρευνα

Θέματα συζήτησης:

- Τύποι εξήγησης που μπορούν να προκύψουν από την ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων
- Αξιοπιστία και εγκυρότητα στην εμπειρική κοινωνική έρευνα: κριτήρια και διαδικασίες ελέγχου ποιότητας
- Η δυνατότητα γενίκευσης στην ποιοτική έρευνα

